

การศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน
ในเขตตำบลท่าเยี่ยม อำเภอสาเหล็ก จังหวัดพิจิตร
**A Study of Knowledge, Attitude and Behavior on Solid Waste Management
of People in Tha Yiem Subdistrict Saklek District Phichit Province**

กนกวรรณ ศรีมน และ โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Kanokwan Sornmanee and Chot Bodeerat

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : kanokwan.so@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน และ 3) แนวทางการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามกับประชาชน ที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 352 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบง่ายในสูตรของยามานะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน พบว่า 1.1) ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน อยู่ในระดับสูง 1.2) ทักษะในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ 1.3) พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน พบว่า ทักษะการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy} = 0.685$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3) แนวทางการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดโครงการส่งเสริมการเรียนรู้การจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดการใช้ การใช้อุปกรณ์ให้เข้าใจต่อวิธีการลดขยะมูลฝอย และควรจัดกิจกรรมการแปรรูปของใช้จากขยะมูลฝอย เพื่อใช้ขยะมูลฝอยให้เกิดประโยชน์ และควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบต่อกระบวนการเก็บขยะมูลฝอย และขนขยะมูลฝอยไปกำจัด เพื่อให้ประชาชนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ : ความรู้; ทักษะ; พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย

Abstracts

The objectives of this research were to study 1) the level of knowledge, attitude, and solid waste management behavior of the people, 2) the relationship between the attitude and the solid waste management behavior of the people, and 3) the approach to promoting knowledge, attitude, and management behavior. People's solid waste It is a quantitative research. collecting data by distributing questionnaires to the public were selected as a sample of 352 subjects obtained by substituting the values in the Yamane formula. The data were analyzed by using statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation. and Pearson's correlation coefficient test.

The results of the research were as follows: 1) The level of knowledge, attitude and behavior of people on solid waste management found that 1.1) the knowledge of solid waste management of the people. 1.2) People's attitudes on waste management The overall level was at 1.3) people's solid waste management behavior. 2) The relationship between attitude and solid waste management behavior of the people found that the attitude of solid waste sorting had a moderate positive relationship with solid waste management behavior. The correlation coefficient ($r_{xy} = 0.685$) was statistically significant at 0.01 and 3) guidelines for promoting knowledge, attitudes and behaviors of solid waste management of the people. solid waste management Reducing the use Reuse to understand how to reduce solid waste. and should organize activities for processing goods from solid waste to make good use of the waste and should be publicized to the public about the waste collection process and transporting solid waste to dispose of for people to use in their daily lives

Keywords : Knowledge; Attitude; Behavior on Solid Waste Management

บทนำ

ในอดีตขยะมูลฝอยที่เกิดจากการบริโภค อุปโภคของคนในครัวเรือน สามารถกำจัดได้ทั้งหมดในครัวเรือน เพราะมีปริมาณน้อย และส่วนใหญ่เป็นขยะอินทรีย์ย่อยสลายเองได้ แต่ในปัจจุบันปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น สภาพเศรษฐกิจทั้งในครัวเรือน ชุมชนและระดับประเทศมีสถานะที่ดี พฤติกรรมการบริโภคสินค้าอาหาร และรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนไป ของประชาชน ทำให้ประชาชนไม่สามารถกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนเองได้ การกำจัดขยะมูลฝอยจึงเป็นภาระหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องดำเนินการให้หมดในแต่ละวัน หากปล่อยให้ตกค้างสะสม อาจจะก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่น กลิ่นเหม็น เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคและแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์นำโรค ก่อให้เกิดความรำคาญ (จำรูญ ยาสมุทร, 2555 : 25)

จังหวัดพิจิตรได้ดำเนินงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ภายใต้โครงการ “จังหวัดสะอาด” ที่ห้องประชุมศาลากลางจังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ “ประเทศไทยไร้ขยะ” โดยสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพิจิตร ได้จัดทำแผนการประชุมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ทั้ง 12 อำเภอ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ แนะนำวิธีการจัดการขยะแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ครบทุกแห่ง นอกจากนี้ ยังได้รวมกลุ่มพื้นที่ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย (Cluster) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดพิจิตร พบว่า มีการกำจัดขยะในหลายวิธี เช่น มีสถานที่ทิ้งเป็นของตัวเอง กำจัดด้วยวิธีการฝังกลบ ทำปุ๋ยหมัก และมีสถานที่ทิ้งขยะร่วมกันระหว่าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจ้างเอกชนในการจัดการขยะมูลฝอยด้วยการฝังกลบ เทกองควบคุม นอกจากนี้ ร้อยละ 50 ของจำนวน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพิจิตร จัดการขยะมูลฝอยโดยชาวบ้านในชุมชนจัดการกันเอง ตามหลักการ 3 R คือ **Reduce** ลดการใช้การบริโภคทรัพยากรที่ไม่จำเป็น ซึ่งจะช่วยลดขยะ **Reuse** คือ การใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด โดยการนำสิ่งของเครื่องใช้มาใช้ซ้ำ และ **Recycle** คือ การนำสิ่งของที่ใช้ประโยชน์ในรูปแบบเดิมไม่ได้แล้ว ไปจัดการด้วยกระบวนการต่าง ๆ แล้วแปรรูปมาเป็นสิ่งใหม่ และนำมาใช้ใหม่ (จังหวัดพิจิตร, 2564 : ออนไลน์)

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเยี่ยม อำเภอสามโก้ จังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ในการกำจัดมูลฝอย โดยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองยังมีวิธีการจัดการกับขยะมูลฝอยในครัวเรือนและในพื้นที่ของตนเองยังไม่ถูกต้องมากนัก ซึ่งพบว่าในครัวเรือนมีการจัดการขยะมูลฝอยกันเอง อาจจะใช้วิธีเผาหรือนำไปทิ้งตามแม่น้ำ ลำคลอง ข้างถนน หรือทิ้งตามจุดทิ้งขยะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ชุมชนของตนเองจัดเตรียมให้ แต่การทิ้งขยะของชุมชนก็ยังไม่มีการแยกทิ้งตามลักษณะประเภทของขยะ เช่น ขยะที่ย่อยสลายได้ ขยะที่สามารถนำกลับไปใช้ใหม่ได้หรือขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป และขยะอันตราย ทำให้สัตว์ต่าง ๆ มากุ้ยเฉี่ย เกิดความสกปรก เลอะเทอะบนท้องถนน และทำให้ผู้ใช้รถใช้ถนนเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย ซึ่งส่งผลกระทบต่อจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ ประกอบกับพบผู้ที่มาร้องเรียนเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยจำนวนมาก ทั้งในเรื่องของการร้องเรียน จากการที่มีผู้ลักลอบนำขยะมาทิ้งในบริเวณพื้นที่ว่างเปล่าหรือพื้นที่สาธารณะของชุมชน ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อนจากปัญหากลิ่นเหม็นของกองขยะ น้ำ ในลำคลองเน่าเสีย ดินที่อยู่พื้นที่ใกล้เคียงเสื่อมโทรมปลูกพืชไม่ได้ และความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยจากการวางกองขยะมูลฝอยตามข้างถนนสายหลักที่มีรถสัญจรไปมา รวมไปถึงจำนวนรถเก็บขนและจำนวนรอบที่จัดเก็บขยะมูลฝอยไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น จึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างในชุมชนจึงเป็นปัญหาที่จะต้องเร่งแก้ไข (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเยี่ยม, 2564 : 6-16)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม อำเภอสามโก้ จังหวัดพิจิตร ว่าประชาชนนั้นมีความรู้ มีทัศนคติ และพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยอย่างไร เพื่อให้ทราบผลสะท้อนและปัญหาที่เกิดขึ้น และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยวิธีการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเยี่ยม อำเภอสาทเหล็ก จังหวัดพิจิตร จำนวน 2,873 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเยี่ยม, 2564 : 6-16)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเยี่ยม จำนวน 352 คน ที่ได้จากสูตรของยามานะ (Yamane)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มีทั้งหมด 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ซึ่งเป็นคำถามที่ทดสอบความรู้และเข้าใจในการจัดการขยะโดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ซึ่งมีคำถามทั้งหมด 15 ข้อ ประกอบด้วย ด้านประเภทของขยะ ด้านการคัดแยกขยะ ด้านการลดปริมาณขยะ และด้านการกำจัดขยะ เป็นแบบตัวเลือกตอบ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ตอบถูกให้คะแนน 1 คะแนน ตอบผิดให้ คะแนน 0 คะแนน

ตอนที่ 3 ทักษะในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 1 หมายถึง น้อยที่สุด 2 หมายถึง น้อย 3 หมายถึง ปานกลาง 4 หมายถึง มาก 5 หมายถึง มากที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 1 หมายถึง น้อยที่สุด 2 หมายถึง น้อย 3 หมายถึง ปานกลาง 4 หมายถึง มาก 5 หมายถึง มากที่สุด

ตอนที่ 5 แนวทางการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หรือค่าความสอดคล้อง (Index of Item–Objective Congruence) โดยค่าความสอดคล้องในแต่ละข้อนั้นมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.869

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อนายกองคการบริหารส่วนตำบลท่าเยี่ยม เพื่อเก็บข้อมูลกับประชาชนในพื้นที่ต่อไป

3. 2. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับประชาชนในตำบลท่าเยี่ยม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 352 ชุด ชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.3 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ดำเนินการดังนี้ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) หลังจากนั้นวิเคราะห์ข้อคำถามที่ประชาชนตอบคำถามถูกและผิด โดยใช้เกณฑ์คำนวณของบุญชม ศรีสะอาด (2560 : 76) เพื่อหาคะแนนรวมที่ประชาชนตอบถูกต้องซึ่งมีคำถามทั้งหมด 15 ข้อ แต่ละข้อมีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน หากประชาชนตอบถูกคิดเป็น 1 คะแนน และตอบผิดคิดเป็น 0 คะแนน แล้วนำคะแนนรวมที่ได้มาจัดระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ คะแนนรวม 0-5 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ คะแนนรวม 6-10 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนรวม 11-15 หมายถึง มีความรู้ในระดับสูง

4.3 การวิเคราะห์ทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560 : 76) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

4.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน วิเคราะห์โดยใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัวที่อิสระต่อกัน หรือหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล 2 ชุด ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560 : 76) ดังนี้

ระดับความสัมพันธ์ :

- ถ้าค่า r มีค่ามากกว่า 0.91 – 1.00 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
- ถ้าค่า r มีค่ามากกว่า 0.71 – 0.90 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
- ถ้าค่า r มีค่ามากกว่า 0.31 – 0.70 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
- ถ้าค่า r มีค่ามากกว่า 0.01 – 0.30 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

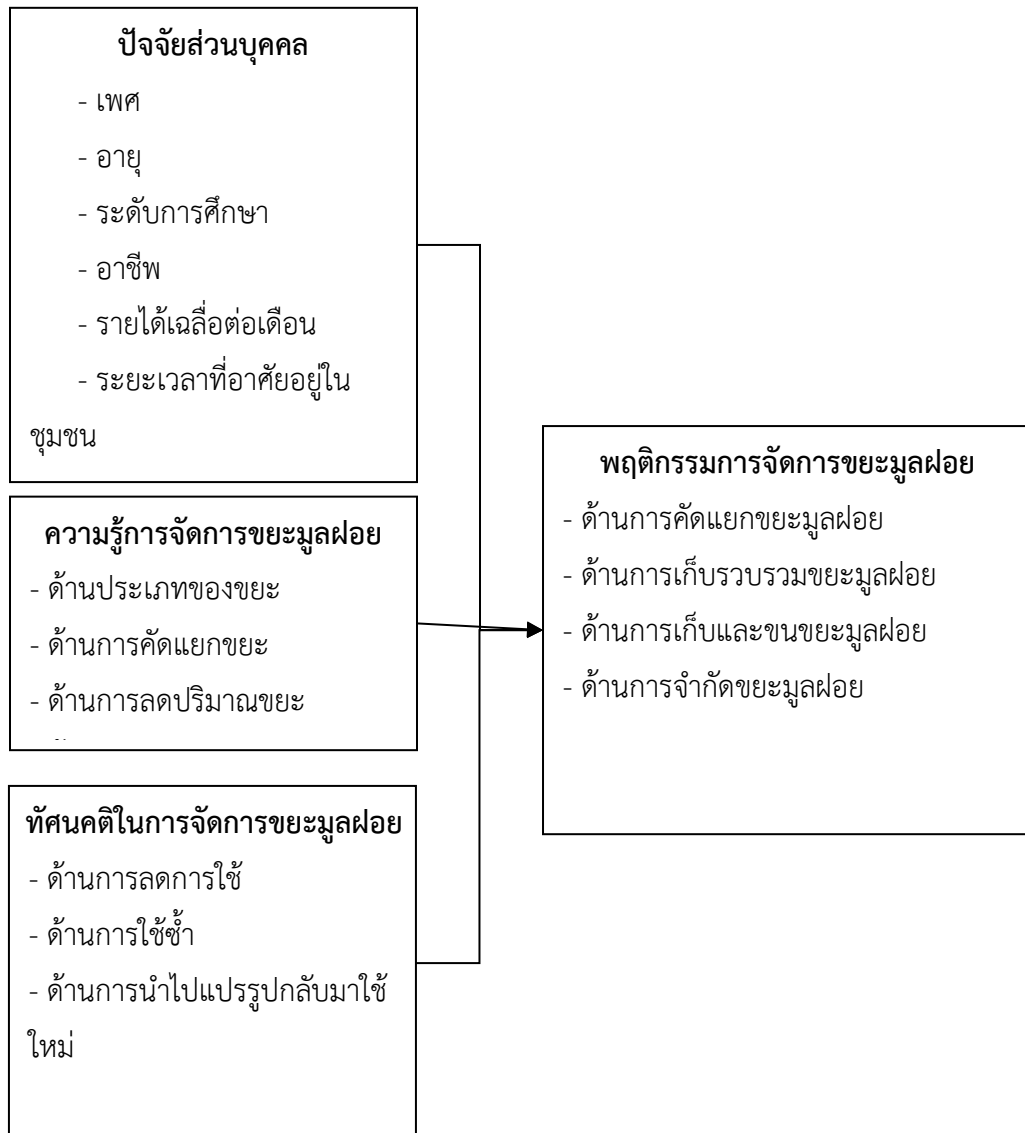
ทิศทางความสัมพันธ์ :

- ถ้าค่า r มีค่า 0.01 – 1.00 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวก
- ถ้าค่า r มีค่า (-0.01) – (-1.00) แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในทางลบ

5. วิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยียม

1. ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยียม

ตาราง 1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยียม

ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย	จำนวน	ร้อยละ
มีความรู้อยู่ในระดับสูง (11-15)	317	90.05
มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (6-10)	35	9.95
มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ (0-5)	0	0.00
รวม	352	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยียม อยู่ในระดับสูง จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 99.05 รองลงมา มีความรู้ในระดับปานกลาง จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 9.95

2. ทักษะในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยียม

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยียม โดยภาพรวม

ลำดับ	ทักษะในการจัดการขยะมูลฝอย	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการลดการใช้	3.49	0.58	ปานกลาง
2	ด้านการใช้ซ้ำ	3.55	0.56	มาก
3	ด้านการนำไปแปรรูปกลับมาใช้ใหม่	3.58	0.56	มาก
ภาพรวม		3.54	0.44	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ทักษะในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยียม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.44) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำไปแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.56) รองลงมา คือ ด้านการใช้ซ้ำ ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.56) และด้านการลดการใช้ ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.58) ตามลำดับ

3. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม โดยภาพรวม

ลำดับ	พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย	3.52	0.58	มาก
2	ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย	3.59	0.60	มาก
3	ด้านการเก็บและขนขยะมูลฝอย	3.52	0.60	มาก
4	ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย	3.58	0.58	มาก
ภาพรวม		3.55	0.43	มาก

จากตาราง 3 พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.55$, S.D.= 0.43) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ($\bar{X}=3.59$, S.D.= 0.60) รองลงมา คือ ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย ($\bar{X}=3.58$, S.D.= 0.58) ด้านการเก็บและขนขยะมูลฝอย ($\bar{X}=3.52$, S.D.= 0.60) และด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ($\bar{X}=3.52$, S.D.= 0.58) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม

	X ₁	X ₂	X ₃	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	X _{รวม}	Y _{รวม}
X ₁	1								
X ₂	.456**	1							
X ₃	.361**	.440**	1						
Y ₁	.342**	.376**	.460**	1					
Y ₂	.279**	.326**	.488**	.333**	1				
Y ₃	.458**	.395**	.301**	.433**	.236**	1			
Y ₄	.312**	.449**	.418**	.340**	.395**	.353**	1		
X _{รวม}	.779**	.804**	.765**	.501**	.465**	.492**	.501**	1	
Y _{รวม}	.489**	.540**	.580**	.732**	.685**	.720**	.723**	.685**	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 4 พบว่า ทักษะการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.685$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทักษะการคัดแยกขยะมูลฝอยกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม

ตาราง 5 แนวทางการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม

ที่	แนวทางในการส่งเสริม	ความถี่ (f)
1	จัดโครงการส่งเสริมการเรียนรู้การจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดการใช้ การใช้อุปกรณ์ให้เข้าใจต่อวิธีการลดขยะมูลฝอย	125
2	ควรจัดกิจกรรมการแปรรูปของใช้จากขยะมูลฝอย เพื่อใช้ขยะมูลฝอยให้เกิดประโยชน์	65
3	ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบต่อกระบวนการเก็บขยะมูลฝอย และขนขยะมูลฝอยไปกำจัด เพื่อให้ประชาชนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	32

จากตาราง 5 พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดโครงการส่งเสริมการเรียนรู้การจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดการใช้ การใช้อุปกรณ์ให้เข้าใจต่อวิธีการลดขยะมูลฝอย และควรจัดกิจกรรมการแปรรูปของใช้จากขยะมูลฝอย เพื่อใช้ขยะมูลฝอยให้เกิดประโยชน์ และควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบต่อกระบวนการเก็บขยะมูลฝอย และขนขยะมูลฝอยไปกำจัด เพื่อให้ประชาชนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

อภิปรายผลการวิจัย

ระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม

1. ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการขยะมูลฝอย เช่น การเลือกใช้อุปกรณ์ขนาดใหญ่แทนขนาดเล็กและใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นการลดขยะในครัวเรือน เป็นต้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพรจิตร ภารสุวรรณ (2559 : 23) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตะพาน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ผล

การศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนตามแนวคิด 3Rs ในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 10.5 คะแนน

2. ทักษะในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำไปแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ รองลงมา คือ ด้านการใช้ซ้ำ และด้านการลดการใช้ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจอมจันทร์ นทีวัฒนา และวิชัย เทียนถาวร (2560 : 316-330) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลดขยะชุมชนแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า มีทัศนคติและพฤติกรรมในการลดขยะในการซื้อสิ่งของตามความจำเป็น หลัก 5R และการจัดการขยะตามลำดับขั้นการจัดการขยะ อยู่ในระดับเห็นด้วยและระดับมาก

3. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย รองลงมา คือ ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย ด้านการเก็บและขนขยะมูลฝอย และด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญญิ ชัยชนะ, เบญจมาศ สุขเจริญ และ อังคณา จันทรเกตุ (2559 : 684-695) ศึกษาเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 5Rs ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยตามหลัก 5Rs โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม พบว่า ทัศนคติการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.685$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทัศนคติการคัดแยกขยะมูลฝอยกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม รายด้านทุกด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก โดยมีค่าความสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.488 - 0.108 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพรจิตร ภารสุวรรณ (2559 : 23) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตะพาน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่าผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนตามแนวคิด 3Rs อย่างมีนัยสำคัญค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.205 ($p\text{-value} = 0.01$) ดังนั้น จึงควรมีการวางแผนในการจัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้ และทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยตามแนวคิด 3Rs ให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดโครงการส่งเสริมการเรียนรู้การจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดการใช้ การใช้ซ้ำเพื่อให้เข้าใจต่อวิธีการลดขยะมูลฝอย และควรจัดกิจกรรมการแปรรูปของใช้จากขยะมูลฝอย เพื่อใช้ขยะมูลฝอยให้เกิดประโยชน์และควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบต่อกระบวนการเก็บขยะมูลฝอย และขนขยะมูลฝอยไปกำจัด เพื่อให้ประชาชนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวุฒิ ผดุงเพียร (2560 : 54) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ด้านความตรงต่อเวลาในการจัดเก็บขยะเทศบาลควรกำหนดเวลาจัดเก็บขยะที่ชัดเจนของแต่ละชุมชน และติดประกาศเวลาดังกล่าวไว้ในชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้ทราบกำหนดการจัดเก็บขยะที่แน่นอน ด้านความพร้อมและความเหมาะสมของอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดเก็บขยะเทศบาลควรติดป้ายกำกับอุปกรณ์ในการจัดเก็บขยะให้ตรงกับประเภทของขยะที่จัดเก็บ ด้านจำนวนถังขยะในชุมชน เทศบาลควรเพิ่มจำนวนถังขยะให้เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน รวมถึงควรแยกสีของถังขยะตามประเภทของขยะด้วย ด้านการให้ความรู้ในการคัดแยกขยะ เทศบาลควรจัดทำโครงการอบรมการคัดแยกขยะเป็นประจำทุกปี รวมถึงให้รางวัลชุมชนที่มีการคัดแยกขยะได้ถูกต้องเหมาะสมด้านการประชาสัมพันธ์ เทศบาลควรจัดทำเทศบาลสัญจรออกพบปะประชาชน เพื่อประชาสัมพันธ์และรับฟังปัญหาข้อร้องเรียนรวมถึงตอบปัญหาข้อสงสัยของประชาชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดโครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการจัดการขยะมูลฝอยโดยผ่านการดำเนินกิจกรรม หรือ การสัมมนาเชิงปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจต่อวิธีการลดขยะมูลฝอยและการใช้ขยะมูลฝอยให้เกิดประโยชน์
2. องค์การบริหารส่วนตำบลต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบต่อกระบวนการเก็บขยะมูลฝอยและขนขยะมูลฝอยเพื่อนำไปกำจัดตามหลักและวิธีการ
3. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดกิจกรรมการแปรรูปของใช้จากขยะมูลฝอย เพื่อให้ประชาชนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเยี่ยม อำเภอสาทเหล็ก จังหวัดพิจิตร และตำบลอื่นต่อไป
2. ควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานภายในองค์กรภาครัฐต่อการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดพิจิตร และจังหวัดอื่นต่อไป

3. ควรศึกษารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก และตำบล
อื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จอมจันทร์ นันทิวัฒนา และวิชัย เทียนถาวร. (2560). ความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลดขยะชุมชน
แม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*. 25 (2), 316-330.
- จังหวัดพิจิตร. (2564). Cluster พื้นที่จัดการขยะมูลฝอย สนับสนุนวาระแห่งชาติด้านการจัดการขยะ.
ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2564. แหล่งที่มา: [http://www.phichit.go.th/
phichit/index.php/phichit-today-all/6308-60041102](http://www.phichit.go.th/phichit/index.php/phichit-today-all/6308-60041102).
- จำรูญ ยาสมุทร. (2555). *อนามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การจัดการขยะมูลฝอย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). เชียงใหม่: แสง
ศิลป์.
- ณัฐวุฒิ ผดุงเพียร. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนคร
พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐ
ประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยา
สาสน์.
- พรจิตร การสุวรรณ. (2559). *ความรู้และทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน ในเขต
พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตะพาน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง*. งานนิพนธ์สาธิตสุขศา
สตรมหาบัณฑิต (สาธิตสุขศาสตร์). คณะสาธิตสุขศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเยี่ยม. (2564). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561 - 2565)*. พิจิตร : องค์การบริหาร
ส่วนตำบลท่าเยี่ยม.
- อัจฉรี ชัยชนะ, เบญจมาศ สุขเจริญ, และอังคณา จันทร์เกตุ (2559) *ความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะมูล
ฝอยตามหลัก 5Rs ของนักศึกษาคณะสาธิตสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิม
พระเกียรติ*. การประชุมสัมมนาวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคเหนือ ครั้งที่ 16 และการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพชรบูรณ์ ครั้งที่ 3 : 684-695.